

Başvuru Tarihi: 12.05.2020 / Kabul Tarihi: 14.07.2020 / Derleme Makale

BATI MÜZİĞİ TARİHİ KİTAPLARINDA “20. YÜZYIL’DA MÜZİK” KONUSUNUN İŞLENİŞ BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

Merve ÇOKAMAY¹

ÖZ

Bu çalışmada seçilmiş müzik tarihi kitaplarında “20.Yüzyıl’da Müzik” konusu işleniş bakımından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı, seçilen müzik tarihi kitaplarındaki 20. Yüzyıl’da Müzik konusunun ele alınış biçiminin değerlendirilmesi ve konu başlıklarındaki farklılık ve benzerliklerin tespitidir. Çalışma için, Türkiye’de genel müzik eğitiminde ve profesyonel müzik eğitiminde kullanılan dokuz adet Batı müziği tarihi kitabı seçilmiştir. İnceleme için, sosyal bilimler alanında yaygın olarak kullanılan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. 20. Yüzyılda Müzik konusunun işleniş şekli karşılaştırmalı bir şekilde incelenerek konu başlıkları ve bu başlıklar altındaki alt başlıklar tablolarda sunulmuştur. 20. Yüzyıl’da Müzik konusu ile ilgili başlıklar ve alt başlıkların içerikleri yorumlanmış ve her kitapta yer alan ilgili konuyla bağlantıları irdelenmiştir. İncelenen müzik tarihi kitaplarında 20. Yüzyıl’da Müzik konusunun geniş bir perspektifte ele alındığı, 20.yüzyıl vurgusunun sıkça yapıldığı, bazı kitaplarda alt başlık olarak bestecilerin kullanıldığı, bazılarında yeni müzik akımlarından bahsedildiği ve birçoğunda bu yeni dönemi hazırlayan koşulların anlatıldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Batı Müziği Tarihi, 20.Yüzyıl’da Müzik, Yeni Müzik.

A COMPARATIVE INVESTIGATION OF THE SUBJECT OF ‘MUSIC IN 20TH CENTURY’ IN WESTERN MUSIC HISTORY BOOKS WITH REGARD TO PROCESSING

ABSTRACT

In this study, the subject of ‘Music in 20th Century’ which is in selected music history books was investigated comparatively in terms of processing way. The aim of the study was to evaluate how the subject of Contemporary Music in selected music history books are handled and determine difference and similarity in subject titles. Nine Western Music history books which are used in general and professional music education were selected for this study. The document analysis method which is widely used in social sciences were used for investigation. Subject titles and their subtitles were presented in tables by the comparative investigation of the processing way of Music in 20th Century subject. The content of titles and subtitles regarding the subject of Music in 20th Century was interpreted and the links to the relevant subject in each book were examined. In investigated music history books, it was seen that subject of Music in 20th Century was handled from a wide perspective, 20th Century emphasis was done frequently, composers were used as subtitles in some books, new music stream was mentioned in some books and conditions which were prepared new era were explained in many books.

Keywords: Western Music History, Music in 20th Century, New Music.

¹ Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana sanat Dalı Sanatta Yeterlik Öğrencisi, mervecokamay@hotmail.com

GİRİŞ

Batı müziği tarihinin yazılı olarak Antik Yunan ve Roma dönemine kadar uzandığı bilinmektedir. Ayrıca bu dönemden kalan heykel, mozaik, mezar, savaş ve müzik aletleri yine müzik tarihine ışık tutmuştur. Kültür tarihinin de bir parçası olan bu kalıntılar, müziğin nasıl ve hangi koşullarda yapıldığına dair fikirler vermektedir. İnsanoğlunun tarih bilincinin geçmişten günümüze uzanan bu çizgideki gelişimi doğaldır ki çeşitli sınıflandırmalara ya da kategorik ayrımlara yol açmıştır. Örneğin; '14. yüzyılda Ars Nova² (Yeni Sanat) adı verilen sanat akımı başlamış, Ars Antiqua³ (Eski Sanat)'a karşıt olarak Philippe de Vitry⁴ tarafından ilk defa 1322 tarihinde yazdığı teori kitaplarında yer almıştır' (Feridunoğlu, 2005: 13). Buna benzer daha bir çok adlandırma ve sınıflandırma müzik tarihi boyunca yer almıştır. Bilimsel temellere dayanan müzik tarihçiliğini 17. yüzyıla dayandıran Mimaroglu'nun (1995: 226) aksine Say; müzik tarihinin 19. yüzyılda önem kazandığını ve geçmişin müzik mirasına gerektiği kadar sahiplenilenlerin Romantik dönem müzikçileri olduğundan bahsetmektedir (1995: 19). 19. yüzyıldaki gelişmeler, aslında sadece bulunduğu yüzyıla ait değişimlere etki etmemiş aynı zamanda 20. yüzyılda oluşacak müzikal ortamın da habercisi olmuştur. Adı *Çağdaş*⁵, *Yeni* ya da *Modern* müzik olarak anılan, ancak önceki dönemlere göre belli bir terim kullanılmayan bu dönemin başlangıcı genel itibariyle *20.yüzyıl* olarak kabul edilir. Fakat bu yeni sürecin bir çok kaynakta 19. yüzyılın sonunda, Claude Debussy'nin *Bir Pan'ın Öğleden Sonrasına Prelüd* (Prélude à l'après-midi d'un faune) adlı eseriyle başladığı düşünülse de, Baran (1997: 6), bu başlangıcı tarihsel olarak daha da geriye götürerek Franz Liszt'in *Tonu Olmayan Bagatel* (Bagatelle sans tonalité) adlı eseriyle ilişkilendirmiştir (Yöre, 2011: 2).

Başlangıcı ile ilgili tartışmalar bir yana 20. Yüzyıl'da Müzik konusu, Batı müziği tarihi kitaplarında farklı başlıklar altında ve çeşitli konularla bağlantı kurularak anlatılmıştır. Örneğin, Theodor W. Adorno, 1949 tarihli *Philosophy of New Music* adlı kitabının başlığında

² Önce Paris'te daha sonra İtalya ve Floransa'da gelişen serbest türdür. Madrigal'in doğmasına sebep olmuştur (Feridunoğlu, 2005: 13).

³ Önce Paris Okulu ile anılan, daha sonra sınırlı ezgisel hareketi olan, kilise çevresinde benimsenen tür (a.g.e.).

⁴ 1291-1361 yılları arasında yaşamış Yeni Sanat akımının önemli bestecisi.

⁵ "Çağdaş" terimi sosyoloji alanında "modern" ile eş anlamlı kullanılabilir. Kavram olarak "modern" bu alanda "çağdaş" kelimesi ile ifade edilebilmektedir. "Çağdaş" bir terimdir ve terimin anlamlandırılmasının "modern" ile aynı olduğu düşünülmektedir. "Modernleşme" olgusu dilimize "çağdaşlaşma" olarak çevrilebilmektedir. Yani "çağdaş" terimi, "terimler bir konuya ilişkin özel ve belirli anlamı olan sözcüklerdir" açıklaması itibariyle "modern" olmaktadır. Sözlük anlamıyla çağdaş: "1. Aynı çağda yaşayan 2. Bulunulan çağın anlayışına, koşullarına uygun olan, muasır" olarak açıklanmıştır. "Modern" ise aslında daha geniş kapsamlı bir terimdir, aynı sözlükte anlamı: "Çağcıl" olarak açıklanmaktadır. "Çağcıl" ise insan için "Zamanın yeniliklerini benimseyen, modern, asri" olarak tanımlanabilmektedir. Herhangi bir şey, hem modern, hem de çağdaş olabilir ve tersine "çağdaş" ama "modern" olmayabilir. "Çağdaş Türk Müziği" isimlendirmesindeki "çağdaş" sözcüğünün anlamı türe yönelik ismin açıkça kavranabilmesi noktasında net olamamaktadır (Yengi, 2017: 603).

Yeni Müzik kavramını kullanmış ve kitabın içeriğinde herhangi bir bölümlemeye gitmeden Schoenberg ve müziğe katkıları eksenli bir anlatım yolu izlemiştir. Donald Jay Grout, 1973 basımlı *A History Of Western Music* adlı kitabında *20.Yüzyıl* başlığını tercih etmiş; *Giriş, Halk Değişlerine İlişkin Müzik Stilleri, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Yeni-Klasikçilik ve İlişkin Akımlar, Hindemith, Messiaen, Stravinsky, Schoenberg ve Takipçileri, Webern Sonrası* gibi bölüm başlıklarıyla 20.yüzyıl müziğini anlatım yoluna gitmiştir. Robert P.Morgan, 1991 tarihli *Twentieth-Century Music* adlı kitabında 20. Yüzyıl müziğini üç kronolojik bölümde incelemiştir: İlk olarak, Mahler, R. Strauss ve C. Debussy gibi büyük bestecilerden başlayarak C. Ives ve R. V. Williams'ın temsil ettiği ulusal akımları tartışmıştır. Ardından on iki ton tekniğinde yazan Schoenberg/Berg/Webern ve Fransız Altılıları gibi felsefi hareketlerin içinde bulunan besteciler ve Bartok/ Stravinsky gibi çağdaşlarından ayrılan bestecilere yer vermiştir. Son olarak da serializm, minimalizm, belirsizlik (indeterminism), Yeni Romantizm, çoğulculuk (Pluralism) gibi akımlar ve son yıllardaki elektronik teknikler tanımlanmıştır. Önder Kütahyalı 1981 tarihli *Çağdaş Müzik Tarihi* kitabında konuyu yedi ana başlık altında ele almıştır: *Genel Bilgiler, Debussy Döneminde Çağdaş Müzik, İki Dünya Savaşı Arasındaki Dönemde Çağdaş Müzik, 1945 Öncesinde Avrupa ve Amerika Ülkelerine Genel Bakış, Yeni Müzik, Türkiye'de Evrensel Müzik, 20.Yüzyıldan On Ünlü Besteci*. Kütahyalı'nın kitabı, Türkçe yayımlanmış, 20. Yüzyıl müziğini tek başına ele alan ilk kapsamlı müzik tarihi kitabı olarak görülebilir. Bu çalışmada ise Türkiye'deki genel ve profesyonel müzik eğitiminde kullanılan dokuz farklı Batı müziği tarihi kitabı seçilmiş ve 20.Yüzyıl'da Müzik konusunun işleniş bakımından karşılaştırmalı incelemesi yapılmıştır. Bazı kitaplarda 20. Yüzyılda Müzik konusu, besteciler, müzik türleri ya da akımları ile anlatılmış, bazılarında ise daha genel başlıklar altında konu aktarılmaya çalışılmıştır. Kitapların 20. Yüzyıl müziğini anlatımındaki ortak özellik ise, bu dönemdeki yeni müzik fikirlerinin bir anda çıkmadığından bahsedilmesi ve 19. yüzyılın sonundaki müziksel değişimlerinin direkt bağlantılı olduğunu göstermesidir.

İNCELEME

AHMET SAY, MÜZİK TARİHİ

İncelemede Say'ın 1995'de Müzik Ansiklopedisi Yayınlarından çıkmış *Müzik Tarihi* adlı kitabından yararlanılmıştır. Say, bu dönem için, başlık olarak *20.Yüzyıl: Yeni Müzik* kavramını seçmiştir. Bu dönemin süreci ile ilgili (1907-1984) yıllarını tercih etmiştir. Say'ın *20.Yüzyıl: Yeni Müzik* başlıklı konusunu anlattığı alt başlıklar, aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

<i>AHMET SAY, MÜZİK TARİHİ</i>	
BAŞLIK	20.YÜZYIL: YENİ MÜZİK
Altbaşlıklar	<i>Tarih</i>
	<i>Yeni Müzik nedir?</i>
	<i>Skriyabin</i>
	<i>Ives</i>
	<i>Anlatımcılık ve Schönberg</i>
	<i>Alban Berg</i>
	<i>Anton Webern</i>
	<i>Halk müziği ve Bartok</i>
	<i>Yeni-klasikçilik ve Hindemith</i>
	<i>Stravinski</i>
	<i>Caz müziğinin etkileri</i>
	<i>Varese</i>
	<i>20.yüzyılın ilk yarısında ülkeler ve bestecileri</i>
	<i>1950'den sonra müzik</i>
<i>Teknolojik gelişim ve müzik</i>	

Tablo 1: Ahmet Say, Müzik Tarihi Kitabında 20. Yüzyıl'da Müzik Konusu Başlıkları

Say, 20.Yüzyıl'da Müzik konusunu tek başlık altında on beş alt başlıkta anlatmıştır. Tarihsel süreç ve Yeni Müziğin tanımının ardından, besteci adlarını vererek konu başlıklarına geçmiştir. Halk müziği, yeni-klasikçilik, caz müziği ve teknolojik gelişimler de başlıklandırılmıştır. Konu başlıkları sınıflandırılırken sistematik bir yol izlenmemiş, 20. Yüzyıldaki besteciler, yazarın beğeni ve görüşleri doğrultusunda tarihsel sırayla anlatmıştır.

PAUL GRIFFITHS, BATI MÜZİĞİNİN KISA TARİHİ

İncelemede Griffiths'in M.Halim Spatar tarafından çevirisi yapılan, 2010 yılında Türkiye İş Bankası Yayınlarından çıkmış *Batı Müziğinin Kısa Tarihi* kitabından yararlanılmıştır. Griffiths, 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu, iki başlık altında *Karmakarışık Zaman 1908-1975* ve *Kaybolup Giden Zaman 1975-* olarak seçmiştir. Dönemin süreci ile ilgili 1908-1975 ve 1975'den sonrasını tercih etmiştir. Griffiths'in 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu anlattığı başlıklar ve alt başlıklar, aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

PAUL GRIFFITHS, BATI MÜZİĞİNİN KISA TARİHİ	
BAŞLIK	KARMAKARIŞIK ZAMAN 1908-1975
Altbaşlıklar	<i>Yeniden Başlamak</i>
	<i>İleriye, Geriye ve Yanlara Doğru</i>
	<i>Halk İçin Gerekli Olan</i>
	<i>Tekrar Tekrar Başlamak</i>
	<i>Anafor</i>
BAŞLIK	KAYBOLUP GİDEN ZAMAN 1975-
Altbaşlıklar	<i>Labirentteki Yankılar</i>
	<i>Perde</i>

Tablo 2: Paul Griffiths, Batı Müziğinin Kısa Tarihi Kitabında 20. Yüzyıl'da Müzik Konusu Başlıkları

Griffiths, iki ana başlık altında topladığı konuyu farklı başlık isimleri altında belirtmiştir. Karmakarışık Zaman (1908-1975) olarak adlandırdığı ilk bölümde, 1908 yılını başlangıç olarak almış ve bunu Schoenberg'in tonalite anlayışını terk ettiği, Webern'in de onu izlediği ve *atonal* kavramının açıkça kullanıldığı yıl olarak açıklamıştır. Griffiths, konu anlatımında Modern/Modernizm kavramlarına atıf yapmaktadır. Kaybolup Giden Zaman 1975- bölümünde ise, İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan gelişmeler ışığında müzikte de çeşitli gelişmelerin olduğundan özellikle yeni arayışlar ve elektronik müzik konusuna vurgu yapmaktadır.

Z.LALE FERİDUNOĞLU, İZ BIRAKAN BESTECİLER (Yaşamları ve Yapıtları)

İncelemede Feridunoğlu'nun 2005 yılında İnkılap Kitabevi'nden çıkmış *İz Bırakan Besteciler (Yaşamları Ve Yapıtları)* kitabından yararlanılmıştır. Feridunoğlu, 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu, dört başlık altında *XX.Yüzyılın Başlarında Yeni Akımlar*, *XX.Yüzyılın Ortalarında Farklı Akımlar*, *II.Viyana Ekolü* ve *XX.Yüzyılda Doğan Besteciler* olarak seçmiştir. Yazar, 20. Yüzyıl'da Müzik konusunun süreci ile ilgili herhangi bir tarih belirtmemiş, anlatım esnasında tarihsel atıflarda bulunmuştur. Feridunoğlu'nun 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu anlattığı başlıklar ve alt başlıklar, aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Z.LALE FERİDUNOĞLU, İZ BIRAKAN BESTECİLER (Yaşamları ve Yapıtları)	
BAŞLIK	XX. YÜZYILIN BAŞLARINDA YENİ AKIMLAR
Altbaşlıklar	<i>Debussy C.A.</i>
	<i>Delius F.</i>
	<i>Vaughan Williams R.</i>
	<i>Holst G.T.</i>
	<i>Ravel M.</i>
	<i>Falla Manuel de</i>
	<i>Respighi O.</i>
BAŞLIK	XX. YÜZYILIN ORTALARINDA FARKLI AKIMLAR
Altbaşlıklar	<i>Satie E.</i>
	<i>Fransız Altılıları</i>
	<i>Honegger A.</i>
	<i>Milhaud D.</i>
	<i>Poulenc P.</i>
	<i>Orff C. (Primitivizm)</i>
	<i>Hindemith P. (İşlevsel Müzik)</i>
	<i>Gershwin G. (Folk-Caz)</i>
	<i>Bartok B. (Folklorizm)</i>
	<i>Kodaly Z.</i>
BAŞLIK	II. VİYANA EKOLÜ
	<i>Schönberg A.</i>

Altbaşlıklar	<i>Berg A.</i>
	<i>Webern A.</i>
BAŞLIK	XX. YÜZYILDA DOĞAN BESTECİLER
Altbaşlıklar	<i>Shostakovich D.</i>
	<i>Khachaturian A.</i>
	<i>Kabalevsky D.</i>
	<i>Walton W.</i>
	<i>Tippet M.</i>
	<i>Britten B.</i>
	<i>Messiaen O.</i>

Tablo 3: Z.Lale Feridunoğlu, *İz Bırakan Besteciler (Yaşamları Ve Yapıtları)* Kitabında 20. Yüzyıl'da Müzik Konusu Başlıkları

Feridunoğlu, 20. Yüzyılda Müzik konusunun anlatımında kronolojik bir sıra izlemiştir. Kitabın adıyla da uyumlu olarak konu anlatımı için besteci isimleriyle alt başlıklar oluşturmuştur. Besteci sınıflandırmasıyla konuyu anlatırken bestecilerin yer aldıkları akımlarda da bahsetmektedir.

MÜGE ÖZEL-SERAP TAMAY TEZCAN-SERKAN ATILGAN, BATI MÜZİĞİ TARİHİ (Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri 11. Sınıf)

İncelemede Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri 11. Sınıflar için yazılmış 2009 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlarında çıkmış *Batı Müziği Tarihi* ders kitabından yararlanılmıştır. Kitapta, 20. Yüzyıl'da Müzik konusu, *20.Yüzyılda Müzik* başlığı altında altı alt başlık belirlenmiştir. Kitapta, 20. Yüzyıl'da Müziğin süreci ile ilgili sadece 20. yüzyıl ifadesi yer almaktadır. 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu anlatıldığı başlık ve alt başlıklar, aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

MÜGE ÖZEL-SERAP TAMAY TEZCAN-SERKAN ATILGAN, BATI MÜZİĞİ TARİHİ (Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri 11.Sınıf)	
BAŞLIK	20.YÜZYILDA MÜZİK
	<i>Empresyonizm (İzlenimcilik)'in Doğuşu</i>
	<i>Empresyonizmin Müziksel Özellikleri</i>

Altbaşlıklar	<i>Empresyonist Besteciler</i>
	<i>20. Yüzyıl Müziğinin Doğuşu</i>
	<i>20. Yüzyıl Müziğinin Özellikleri</i>
	<i>20. Yüzyıl Bestecileri</i>

Tablo 4: Batı Müziği Tarihi (Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri 11.Sınıf) Kitabında 20. Yüzyıl'da Müzik Konusu Başlıkları

Özel-Tezcan-Atılğan'ın kitabı Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerine yönelik yazıldığı için, anlatım dili oldukça sade ve açıktır. Altı alt başlık altında ele alınan konunun anlatımında Empresyonizm (İzlenimcilik) akımına oldukça geniş ölçüde yer verilmiştir. Ardından 20. Yüzyıl müziğinin ortaya çıkışı, özellikleri ve bestecileri anlatılmıştır.

EVİN İLYASOĞLU, ZAMAN İÇİNDE MÜZİK

İncelemede İlyasoğlu'nun 2009'da Yapı Kredi Yayınlarından çıkmış *Zaman İçinde Müzik* adlı kitabından yararlanılmıştır. İlyasoğlu, 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu, başlık olarak *20. Yüzyıla Giriş ve 20. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Doğru* adlı iki başlık altında incelemiştir. İlyasoğlu'nun 20. Yüzyıl'da Müzik Konusu anlattığı başlıklar ve alt başlıklar, aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

EVİN İLYASOĞLU, ZAMAN İÇİNDE MÜZİK	
BAŞLIK	20. YÜZYILA GİRİŞ
	<i>Operada Modernizm</i>
	<i>İzlenimcilik (Empresyonizm)</i>
	<i>Claude Achille Debussy</i>
	<i>Maurice Ravel</i>
	<i>Caz Müziği</i>
	<i>Caz Müziğinin Efsane Sanatçıları</i>
	<i>Arnold Schonberg</i>
	<i>Luigi Dallapiccola</i>

Altbaşlıklar	<i>Alban Berg</i>
	<i>Anton von Webern</i>
	<i>Yeni Klasikcilik</i>
	<i>İgor Stravinski</i>
	<i>Stravinski'nin Sanatı</i>
	<i>Paul Hindemith</i>
	<i>Folklorizm</i>
	<i>BelaBartok</i>
	<i>Guney Amerika</i>
	<i>Gelecekcilik</i>
	<i>Fransız Altıları</i>
	<i>Erik Satie</i>
	<i>Francis Poulenc</i>
	<i>Darius Milhaud</i>
	<i>Genc Fransa Bestecileri</i>
	<i>Toplum, Politika ve Müzik</i>
	<i>Sergey Prokofiyev</i>
	<i>Dimitri Şostakovic</i>
	<i>Yirminci Yüzyılda Opera</i>
	<i>Gian Carlo Menotti</i>
	<i>Hans Werner Henze</i>
	<i>Luigi Nono</i>
	<i>Mauricio Kagel</i>
	<i>Benjamin Britten</i>
	<i>Harrison Birtwistle</i>
	<i>Michael Tippett</i>
	<i>ABD'de Opera ve Müzikal</i>
	<i>20. Yüzyılda Amerikalı Besteciler ve Elektronik Müzik</i>
<i>Edgard Varese</i>	
<i>Roger Sessions</i>	
<i>Henry Cowell</i>	
<i>John Cage</i>	

	<i>Milton Babbitt</i>
	<i>Popüler Amerikan Müziğine Doğru</i>
	<i>George Gershwin</i>
	<i>Aaron Copland</i>
	<i>Elliott Carter</i>
	<i>Samuel Barber</i>
	<i>Leonard Bernstein</i>
	<i>Post-Webern Diziselliği</i>
	<i>Olivier Messiaen</i>
	<i>Pierre Boulez</i>
	<i>Karlheinz Stockhausen</i>
BAŞLIK	20. YÜZYILDAN 21. YÜZYILA DOĞRU
	<i>21. Yüzyıla Doğru</i>
	<i>Witold Lutoslawski</i>
	<i>George Rochberg</i>
	<i>Krzysztof Penderecki</i>
	<i>Gyorgy Ligeti</i>
	<i>Yannis Xenakis</i>
	<i>Luciano Berio</i>
	<i>Toru Takemitsu</i>
	<i>Sofya Gubaydulina</i>
	<i>Henryk Gorecki</i>
	<i>Alfred Şnitke (Schnittke)</i>
	<i>Arvo Part</i>
	<i>Özgür Denemeler</i>
	<i>Minimalizm</i>
	<i>Steve Reich</i>
	<i>Philip Glass</i>
	<i>John Tavener</i>
	<i>John Adams</i>
	<i>Michael Torke</i>
	<i>Çağdaş Müziğe Yön Verenler</i>

Huang Ruo

Tablo 5: Evin İlyasoğlu, Zaman İçinde Kitabında 20. Yüzyıl'da Müzik Konusu Başlıkları

İlyasoğlu, 20. Yüzyılda Müzik konusunu, 20. Yüzyıl ve 20. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Geçişini anlatan iki evrede ele almıştır. Konu anlatımının besteciler üzerinden yapıldığı kitapta, aralıklarla 20. Yüzyıl müziğinin özelliklerine ve akımlara da alt başlık olarak yer verilmiştir.

İLHAN MİMAROĞLU, MÜZİK TARİHİ

İncelemede Mimaroglu'nun 1995'de Varlık Yayınlarından çıkmış *Müzik Tarihi* adlı kitabından yararlanılmıştır. Mimaroglu, 20. Yüzyıl'da Müzik konusu için, *Yirminci Yüzyıl: Deneyler Çağı* başlığını tercih etmiştir. Mimaroglu'nun 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu anlattığı başlıklar ve alt başlıklar, aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

<i>İLHAN MİMAROĞLU, MÜZİK TARİHİ</i>	
BAŞLIK	YIRMİNCİ YÜZYIL: DENEYLER ÇAĞI
Altbaşlıklar	<i>Debussy ve İzlenimcilik</i>
	<i>Öbür İzlenimciler</i>
	<i>Ravel ve Ötesi</i>
	<i>Satie ve "Altılar"</i>
	<i>Caz Müziği ve Doğaçtan Çalış Sanatı</i>
	<i>Bartok ve Köy Müziği</i>
	<i>Stravinski'nin Çelişik Durumu</i>
	<i>Hindemith ve Yeni Klasikçilik</i>
	<i>Schoenberg ve Dizisel Yazı</i>
	<i>Alban Berg</i>
	<i>Anton Webern</i>
	<i>Varese ve Yeni Ses Dünyaları</i>
<i>Elektronik ve "Somut" Müzikler</i>	

	<i>Charles Ives ve Amerikan Müziği</i>
	<i>Sovyet Rusya'da Bestecilik</i>
	<i>Mao Çin'i ve Sonrası</i>
	<i>Türlü Ülkelerde Müzik</i>
	<i>Türkiye'de Bestecilik</i>
	<i>Sanat Müziğinin Sonu mu?</i>

Tablo 6: İlhan Mimaroglu, Müzik Tarihi Kitabında 20. Yüzyıl'da Müzik Konusu Başlıkları

Mimaroglu, Deneyler Çağı olarak adlandırdığı 20. yüzyıldaki müzikal gelişmeleri besteci isimleri, akımlar ve türler üzerinden serbest bir biçimde anlatmıştır. Anlatımda kronolojik sıraya bağlı kalmamıştır.

EMEL ÇELEBİOĞLU, TARİHSEL AÇIDAN EVRENSEL MÜZİĞE GİRİŞ

İncelemede Çelebioğlu'nun 1986'da Üçdal Neşriyat'tan çıkmış *Tarihsel Açidan Evrensel Müziğe Giriş* adlı kitabından yararlanılmıştır. Çelebioğlu, 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu, *Yirminci Yüzyıl*, *20. Yüzyılın Belirgin Yönleri* ve *20. Yüzyıl Bestecileri* adlarıyla üç başlık altında kullanmayı tercih etmiştir. Çelebioğlu'nun 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu anlattığı başlıklar ve alt başlıklar, aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

EMEL ÇELEBİOĞLU, TARİHSEL AÇIDAN EVRENSEL MÜZİĞE GİRİŞ	
BAŞLIKLAR	YİRMİNCİ YÜZYIL
	20. YÜZYIL STİLİNİN BELİRGİN YÖNLERİ
	20. YÜZYIL BESTECİLERİ

Tablo 7: Emel Çelebioğlu, Tarihsel Açidan Evrensel Müziğe Giriş Kitabında 20. Yüzyıl'da Müzik Konusu Başlıkları

Çelebioğlu, 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu üç temel başlıkta ele almıştır. Çok klasik ve net bir şekilde tarihsel süreç, özellikler ve besteciler üzerinden konu anlatımı yapılmıştır. 20.

Yüzyıl başlığı altında genel düşüncelere, çağdaş müzik tarihinin sorunlarına, stil eğilimlerine ve müzik ortamı konularına yer verilmiştir. 20. Yüzyıl Stilinin Belirgin Yönleri başlığı altında kromatizm, kayan tonalite, yeni gam sistemleri, mikrotonalite, politonalite, atonalite, karışık akorlar, ölçsüz müzik, polimetrik müzik gibi konular yer almıştır. 20. Yüzyıl Bestecileri başlığı altında ise yüzyılın önemli bestecileri ülke başlıklarıyla birlikte anlatılmıştır.

İLKE BORAN ve KIVILCIM YILDIZ ŞENÜRKMEZ, KÜLTÜREL TARİH IŞIĞINDA ÇOKSESLİ BATI MÜZİĞİ

İncelemede Boran ve Şenürkmez'in 2018'de Yapı Kredi Yayınlarından çıkmış *Kültürel Tarih Işığında Çoksesli Batı Müziği* adlı kitabından yararlanılmıştır. Boran ve Şenürkmez, 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu, başlık olarak *20.Yüzyıl* adlı başlık altında incelemiştir. Boran ve Şenürkmez'in 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu anlattığı başlıklar ve alt başlıklar, aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

İLKE BORAN ve KIVILCIM YILDIZ ŞENÜRKMEZ, KÜLTÜREL TARİH IŞIĞINDA ÇOKSESLİ BATI MÜZİĞİ	
20. YÜZYIL	
BAŞLIK	İki Dünya Savaşı Arasında Müzik
Altbaşlıklar	<i>Halk Kaynaklarının Kullanımı</i>
	<i>İşlevsel Müzik</i>
	<i>Yeni Klasikçilik</i>
BAŞLIK	1945 Sonrası Müzik
Altbaşlıklar	<i>Müzikte Değişim Süreci</i>
	<i>Arnold Schönberg ve İkinci Viyana Okulu</i>
	<i>İkinci Dünya Savaşı Sonrası Sanatta ve Müzikte Parçalanma Düşüncesi</i>
	<i>Serbest 12 Ton</i>
	<i>Amerika'da Rastlamsal Müzik</i>
	<i>Avrupa'da Rastlamsal Müzik</i>
	<i>Gelişen Yeni Notasyon Teknikleri</i>
	<i>Müzik Dokusunda Yeni Düşünceler</i>
<i>Müzikte Minimalizm</i>	

Teknolojinin Gelişimi ve Elektronik Müzik

Tablo 8: İlke Boran Ve Kıvılcım Yıldız Şenürkmez, Kültürel Tarih Işığında Çoksesli Batı Müziği Kitabında 20. Yüzyıl'da Müzik Konusu Başlıkları

Bora ve Şenürkmez, 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu tarihsel bir bakış açısıyla iki dünya savaşı sonrası ortaya çıkan gelişmeler ışığında ele almıştır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarının dünyada yarattığı etkilerin müzikal gelişmelere yansımalarından bahsederken, müzik tarihinin doğal akışını da belirtmeyi ihmal etmemişlerdir. Konunun bütününde Schoenberg hariç besteci adıyla bir başlık açılmaması kayda değerdir. Konu başlıkları genel olarak 20. Yüzyıl'daki müzikal gelişmelere atıf yapmaktadır. Ayrıca rastlamsal müzik Amerika ve Avrupa ekseninde iki başlık altında incelenmiştir.

CAVİDAN SELANİK, MÜZİK SANATININ TARİHSEL SERÜVENİ

İncelemede Selanik'in 2010'da Doruk Yayınlarından çıkmış *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni* adlı kitabından yararlanılmıştır. Selanik, 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu, *Wagner Sonrası Yeni Yönelimler* ve *Yirminci Yüzyıl Başında Yeni Arayışlar ve Ulusal Okullar* olmak üzere iki başlık altında incelemiştir. Selanik'in 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu anlattığı başlıklar ve alt başlıklar, tabloda belirtilmiştir:

CAVİDAN SELANİK, MÜZİK SANATININ TARİHSEL SERÜVENİ	
BAŞLIK	Wagner Sonrası Yeni Yönelimler
Altbaşlıklar	<i>Debussy ve Impressionisme</i>
	<i>Maurice Ravel</i>
	<i>Paul Ducas</i>
	<i>Eric Satie ve Altılar Grubu</i>
BAŞLIK	Yirminci Yüzyıl Başında Yeni Arayışlar ve Ulusal Okullar
	<i>İtalya</i>
	<i>Yirminci Yüzyılda Rus Müziği</i>
	<i>İspanya</i>

Altbaşlıklar	<i>İngiltere</i>
	<i>Belçika</i>
	<i>İsviçre</i>
	<i>Amerika Birleşik Devletleri</i>
	<i>Müzik Dokusunda Yeni Düşünceler</i>
	<i>Latin Amerika</i>
	<i>Macaristan</i>
	<i>Çekoslovakya</i>
	<i>Romanya</i>
	<i>Polonya</i>
	<i>Yugoslavya'da 19.ve 20. Yüzyıllarda Müzik</i>
	<i>Bulgaristan</i>
	<i>Yunanistan</i>

Tablo 9: Cavidan Selanik, Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni Kitabında

20. Yüzyıl'da Müzik Konusu Başlıkları

Selanik, 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu iki ana başlık altında ele almıştır. İlk başlık Wagner Sonrası Yeni Yönelimler adıyla belirtilmiştir. Bu bölümde Debussy, Ravel, Dukas, Satie ve Fransız Altılar grubu anlatılmıştır. İkinci olarak Yeni Arayışlar ve Ulusal Okullar başlığı altında ülke bazında müzikal gelişmelere yer verilmiştir.

SONUÇ

Yüzyıllar geçtikçe politik, siyasi, askeri, bilimsel ve sanatsal gelişmeler tarihsel bilincin oluşturulmasında önemli rol oynamıştır. Müzik tarihinde yer alan değişimler bu yan etkilerle çeşitli şekillerde yıllara yayılan süreçte devamlı değişmiş ve evrilmiştir. Bu değişim ve evrilmenin 19.yüzyıl sonlarına gelindiğinde, önceki yüzyıllara oranla daha da hızlı ve sürekli değişimi söz konusudur. Adı çeşitli kavramlarla (Yeni, Modern, Çağdaş) anılan 20. Yüzyıl Müziği, müzik tarihinin önceki dönemlerine göre daha çok olay ve müzikal hareketten beslenmiş ve etkilenmiştir. Bu çalışmada 20. Yüzyıl'da Müzik konusunun anlatımına yer veren dokuz farklı Batı Müziği Tarihi kitabı incelenerek, bu yüzyıldaki müzikal gelişmelerinin tarihsel olarak nasıl ve ne şekilde anlatıldığına dair değerlendirmeler yapılmıştır.

Yapılan incelemede şu sonuçlara varılmıştır:

- 20. Yüzyıl'da Müzik konusu, yine 20.Yüzyıl, 20. Yüzyıl müziği, 20. Yüzyıl'da müzik gibi başlıklarla ifade edilmiştir.
 - 20.Yüzyıl'ın yanı sıra Yeni müzik ve Modern müzik kavramlarına da vurgu yapılmıştır.
 - 19.yüzyılın özellikle son çeyreğindeki gelişmeler 20. yüzyıl müziğini hazırlayan dönem olarak genellikle Romantik dönemi de içine alan süreçte anlatılmıştır.
 - Empresyonizm akımı, 20.Yüzyıl'da Müzik konusunun başlangıç aşamasını oluşturan bir konu olarak belirmektedir.
 - Halk müziği kaynaklarından faydalanma konusunun Bartok ile özdeşleştirildiği görülmektedir.
 - Yeni-Klasikçilik akımının anlatımında Hindemith ve Stravinsky vurgusu yapılmaktadır.
 - Schoenberg, Webern ve Berg, besteci adları sınıflandırma yaklaşımıyla yer almalarının yanı sıra bir bütün olarak II.Viyana Okulu başlığı altında da anlatılmıştır.
 - Ülke bazında yapılan sınıflandırma yaklaşımında genel olarak Fransa ve Amerika Birleşik Devletleri vurgusu yapılmaktadır.
 - Kitaplarda genel olarak besteci ve ülke sınıflandırma yaklaşımlarına birlikte yer verilmiştir.
 - Kitaplarda genel olarak kronolojik sıraya bağlı kalındığı görülmüştür.
- Yapılan inceleme ve varılan sonuçların yanı sıra;
- 20. Yüzyıl müziğini hazırlayan etmenlerin konudan bağlantının kopmaması açısından, 20. Yüzyıl'da Müzik konusu içinde anlatılması,

- 20. Yüzyıl'da Müzik konusunun tarihsel anlatımına başlarken, okuyan kişinin konuyu daha iyi anlayabilmesi bakımından, kullanılacak yeni teknik kavramların anlatımına yönelik bir bölüme yer verilmesi,
- Konu başlıklarının seçiminde besteci ve ülke bazlı sınıflandırmanın birlikte kullanılması,
- 20.Yüzyıl'da Müzik konusunun anlatımında Yeni Müzik ve Modern Müzik kavramlarına açıklamalı olarak yer verilmesi,
- 20. Yüzyıl'da Müzik konusunu anlatan Türkçe kaynaklarının artırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adorno, T. W. (1949). *Philosophy of New Music*, Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Baran, İ. (1997). *Çağdaş Müzik Üzerine*. Ve Müzik Araştırma ve Yorum Dergisi, (1): 6-14.
- Boran, İ., Şenürkmez, K.Y. (2018). *Kültürel Tarih Işığında Çoksesli Batı Müziği*. İstanbul:Yapı Kredi Yayınları.
- Çelebioğlu, E. (1986). *Tarihsel Açıdan Evrensel Müziğe Giriş*. İstanbul: Üçdal Neşriyat.
- Griffiths, P. (2010). *Batı Müziğinin Kısa Tarihi* (M.Halim Spatar). İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Feridunoğlu, Z.L. (2005). *İz Bırakan Besteciler (Yaşamları Ve Yapıtları)*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- İlyasoğlu, E. (2009). *Zaman İçinde Müzik*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kütahyalı, Ö. (1981). *Çağdaş Müzik Tarihi*, Ankara: Varol Matbaası.
- Mimaroglu, İ. (1995). *Müzik Tarihi*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Morgan, R.P. (1991). *Twentieth-century Music: A History of Musical Style in Modern Europe and America*, New York: W.W. Norton & Company.
- Özel, M., Tezcan, S.T., Atılgan, S. (2009). *Batı Müziği Tarihi* (Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri 11.sınıf). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Say, A. (1995). *Müzik Tarihi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Selanik, C. (2010). *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*. İstanbul: Doruk Yayınları.
- Yengi, R. (2017). *Türk Modernleşmesi'nin Bir Projesi: Modern Türk Müziği*. İnsan ve Toplum İlimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt:6, Sayı:1, Sayfa: 602-611.
- Yöre, S. (2011). *Çağdaş Müzik: Bestecilik Ana Akımları, Teknikleri Ve Başlıca Besteciler*. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 20, Sayı 3,Sayfa 1-20.